

WWF

FACTSHEET

2016

**AMAZON
OF EUROPE**
MURA-DRAVA-DANUBE

Reka Mura v Sloveniji © Goran Šafarek

Muri grozi uničenje

Načrtovane hidroelektrarne ogrožajo Evropsko Amazonko

Mura je del evropske mreže Natura 2000 in del načrtovanega petdržavnega biosfernega rezervata Mura-Drava-Donava.

Slovenski energetske lobi načrtuje gradnjo hidroelektrarne na slovenski strani reke Mure v Hrastju-Moti blizu avstrijske meje. Ta del Mure je razglašen za območje Natura 2000 z namenom varovanja številnih ogroženih habitatov in vrst. Je del načrtovanega petdržavnega čezmejnega biosfernega rezervata Mura-Drava-Donava, znanega tudi kot Evropska Amazonka, ki se razteza od Avstrije, Slovenije in Hrvaške do Madžarske in Srbije. Izgradnja hidroelektrarne bi imela na ta edinstveni rečni ekosistem nepovraten vpliv.

Načrtovano pridobivanje električne energije na reki Muri prav tako ni združljivo z naravovarstveno in vodno zakonodajo EU. Še več: ta hidroelektrarna bi pomenila šele začetek in bi ji lahko sledilo še sedem hidroelektrarn, ki bi spremenile reko Muro v serijo akumulacijskih jezer in za vedno uničili celoten prosto tekoči del reke Mure v Sloveniji.

Reka Mura v Sloveniji © Goran Šafarek

Edinstvena rečna pokrajina

Divje in naravne poplavne ravnice vzdolž Mure z mrežo mrtvic, rečnih otokov, prodišč in poplavnih gozdov močno spominjajo na reko Amazonko. To je območje z največjimi površinami poplavnih gozdov v Sloveniji. Bogata biološka raznolikost vključuje modro bleščečega vodomca, skritega prebivalca poplavnih ravnice, črno štokljo in veličastnega orla belorepca. V naravnih strmih stenah gnezdi redke breguljke. Del biološko izjemno bogate regije so tudi bober, vidra in 64 vrst rib, vključno s kraljem rek – sulcem. Prosto tekoča Mura in njene poplavne ravnice so jamstvo za čisto vodo in zdrave gozdove. Poleg tega je rečna krajina za lokalne skupnosti naravna zaščita pred poplavami in dragoceno rekreacijsko območje.

Največji poplavni gozd v Sloveniji s številnimi mrtvicami, prodišči in rečnimi otoki pokriva območje, veliko več kot 7.000 ha.

Edinstvena biološka raznolikost, ki vključuje orla belorepca, črno štokljo, vodomca in 64 vrst rib, tudi sulca.

Mura je eno zadnjih zatočišč sulca © Andreas Hartl

Veriga osmih hidroelektrarn

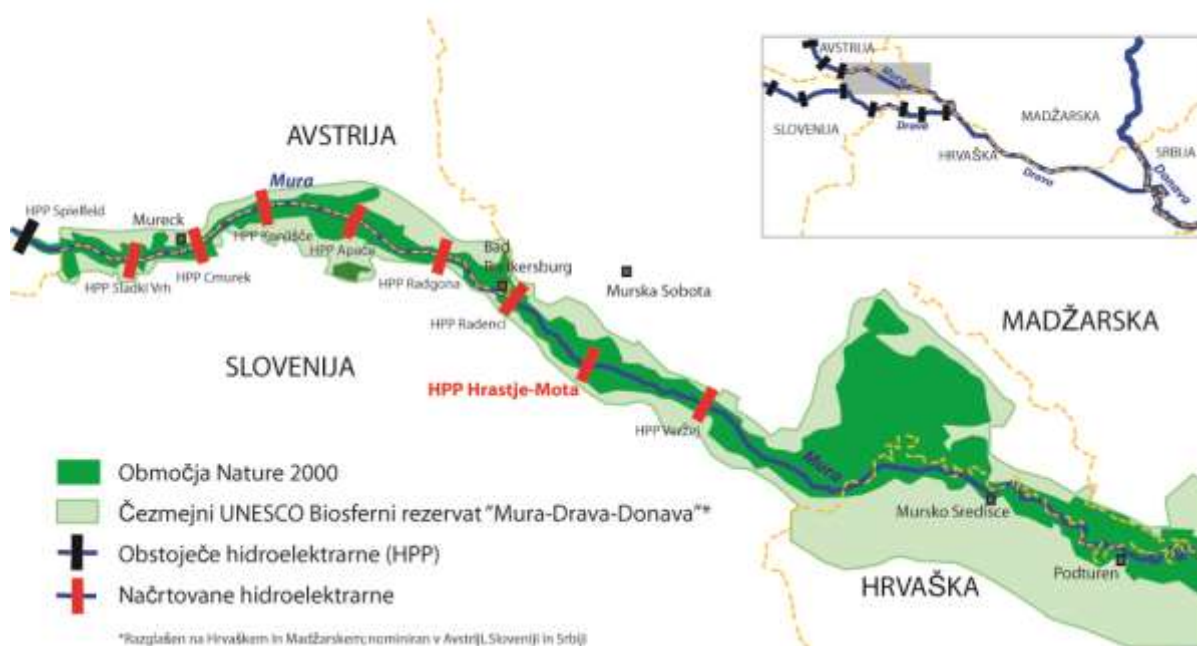
Slovenska energetska družba Dravske elektrarne (DEM) načrtuje slovenski del Mure spremeniti v verigo osmih hidroelektrarn z ocenjeno vrednostjo projekta 800 milijonov evrov. Prvih šest pregrad je načrtovanih na avstrijsko-slovenski meji med Špiljem (Spielfeld) in Radenci ter dodatni dve na območju Slovenije med Radenci in hrvaško mejo.

Slovenska vlada je leta 2005 podelila DEM koncesijo za gradnjo osmih elektrarn. Od leta 2012 poteka postopek celovite presoje vplivov na okolje za prvo izmed osmih elektrarn, Hrastje - Mota. Tudi ob mejnem odseku z Avstrijo je Slovenija že močno pritiskala v smeri gradnje novih hidroelektrarn. Leta 2005 so DEM kupile malo hidroelektrarno Ceršak, vključno z vodno pravico. Za obnovo le-te, namesto zajezitve Mure, obstaja več drugih možnosti. Ti načrti so bili že predstavljeni tudi avstrijski strani.

Na Muri se načrtuje izgradnja **8 hidroelektrarn**

Načrtovane hidroelektrarne na reki Muri v Sloveniji

Ime	Inštalirana moč (MW)	Letna potencialna energija (GWh)
HE Sladki Vrh	16	77
HE Cmurek	16	77
HE Konjšiče	16	77
HE Apače	16	79
HE Radgona	17	82
HE Radenci	17	84
HE Hrastje - Mota	17	96
HE Veržej	17	105
Skupaj	132	677

Hidroelektrarna Hrastje-Mota

Dejstva o HE Hrastje-Mota:

Inštalirana moč: 17 MW

Letna potencialna energija: 96 GWh

Neposredno poplavljen območje: 600 ha

Dolžina akumulacije: 8 km

Višina jezusa: 8 m

Cena: 100 milijonov €

Prva hidroelektrarna je načrtovana pri vaseh Hrastje in Mota ter bo vplivala na osem kilometrov dolg odsek reke, vse do avstrijske meje. Območje je razglašeno za območje Nature 2000 in je jedro načrtovanega biosfernega rezervata Mura-Drava-Donava.

Državni prostorski načrt za izgradnjo hidroelektrarne je v pripravi od leta 2012. Izvaja se celovita presoja vplivov na okolje (CPVO) o tem, ali je elektrarna skladna z območjem Natura 2000 ter tudi o potencialnih vplivih na okolje. Ministrstvo za okolje in prostor naj bi izvedlo javno razgrnitev investitorjevega okoljskega poročila za podajanje komentarjev javnosti v letu 2016. V skladu s konvencijo ESPOO so v ta proces vključene tudi Avstrija, Madžarska in Hrvaška, saj se pričakujejo čezmejni vplivi.

Nepopravljivo uničenje okolja

Hidroelektrarna Hrastje-Mota bi imela škodljive vplive na celotni ekosistem vzdolž reke Mure in njeno edinstveno biološko raznolikost:

- “ločitev” reke in poplavnih območij: neposredno součinkovanje med poplavami in sušami na poplavnih območjih bi bilo prekinjeno zaradi različno visokih vodnih gladin, s čimer bi izgubili pogoje za obstoj poplavnih območij in njihove biotske raznolikosti;
- zaradi zadrževanja voda bo prišlo do propadanja ogroženih habitatov kot so močvirni gozdovi, prodišča, naravne rečne brežine in vodne plitvine;
- izguba tipičnih rečnih prebivalcev, kot so vodomec, breguljka, navadni martinec ali kečiga;
- zmanjšanje gladine podtalnice in posledično poslabšanje kakovosti pitne vode;
- uničenje rekreacijskih območij za rafting, plavanje in ribolov.

Črna štokrlja in vodomec – tipična prebivalca vzdolž reke Mure v Sloveniji. (© F.Hahn4nature, © R.Hoelzl4nature)

Hidroelektrarna bi imela tudi čezmejne učinke v Avstriji, Sloveniji in Hrvaški:

- prekinitev edinstvenega 700 km dolgega prosto tekočega vodotoka Mure, Drave in Donave kot tudi nepretrganega niza kar 15 območij Nature 2000;
- močan upad gladine podtalnice in izsušitev obrečnih gozdov in poplavnih območij;
- izguba poplavnih površin, naravnih zadrževalnikov visokih voda, in povečanje nevarnosti poplav dolvodno.

Vizija prihodnosti:

**5 držav – 3 reke –
1 Rezervat biosfere**

Največje varovano porečje v Evropi s skupno velikostjo 100.000 ha, 12-krat večje od Triglavskega narodnega parka.

Prvi UNESCO Rezervat biosfere na svetu, ki si ga deli in skupaj upravlja pet držav.

Odličen primer mednarodnega in regionalnega sodelovanja med državami znotraj in zunaj Evropske unije, ki temelji na zeleni viziji.

Konflikti z okoljsko zakonodajo EU in mednarodnimi konvencijami

Hidroelektrarne na Muri so v konfliktu z okoljsko zakonodajo Evropske unije ter v nasprotju z načrtovanim čezmejnimi Biosfernimi rezervatom Mura-Drava-Donava, 700 km dolgega prosto tekočega odseka porečja, ki naj bi zagotavljal trajnostni razvoj na območju edinstvene evropske rečne pokrajine – Evropske Amazonke.

Načrtovana hidroelektrarna je v nasprotju s cilji direktiv EU, in sicer okvirne direktive o vodah, direktive o poplavah ter direktive o pticah in habitatih. Ogrožala bi razglasitev predlaganega Rezervata biosfere Mura-Drava-Donava, ki je naveden kot ključni projekt v *Evropski strategiji za Podonavje*. Biosferni rezervat, »projekt stoletja«, bi bil za regijo ogrožen, zlasti kar se tiče čezmejnega varstva narave, trajnostnega razvoja in ohranitve miru.

Ogrožanje obnove reke Mure in zapravljanje denarja

Hidroelektrarna bi preprečila prizadevanja za obnovitev reke Mure vzdolž slovensko-avstrijsko meje. V zadnjih 15 letih je Avstrija s podporo EU skladov v razširitev rečnega toka ter za obnovo prodišč in stranskih rokavov Mure vložila okrog 8 milijonov evrov. S temi ukrepi so učinkovito ustavili poglobljanje rečne struge. Leta 2014 so Avstriji za te ukrepe podelili evropsko nagrado mednarodnega sklada za varstvo rek. Tudi v Sloveniji smo v okviru projekta EU LIFE BIOMURA vložili okrog 2 milijona evrov v obnovo tipičnih rečnih habitatov (stranskih rokavov, prodišč). Izgradnja hidroelektrarn bi ogrozila vse te napore in vlaganja ter bi pomenila potrato vložene denarja. Odgovorni se konfliktu z EU torej ne bi mogli izogniti.

Hidroelektrarna Hrastje - Mota bi bila prva hidroelektrarna na območju Nature 2000. Učinek bi bil poguben in pritisk na druga porečja na območjih Nature 2000 znotraj Evropske unije bi se znatno povečal.

HE Hrastje-Mota, tako kot sedem drugih načrtovanih hidroelektrarn, predstavlja največjo grožnjo rečnemu ekosistemu Mure.

Zabavno kopanje vzdolž naravnih rečnih bregov. (© Gregor Domanjko)

S podporo Evropske unije so uspešno obnovili tok reke Mure v Avstriji in Sloveniji. (A. Vorauer/WWF)

WWF in njegovi partnerji pozivajo:

- (1) **Da se ne odobri projekta izgradnje HE Hrastje - Mota** in da se prekine načrtovanje novih hidroelektrarn s strani slovenskega Ministrstva za okolje in prostor.
- (2) **Da se pospeši postopek za razglasitev petdržavnega Biosfernega rezervata Mura–Drava–Donava**, k čemur se je Slovenija mednarodno zavezala. Uresničenje tega rezervata prek Strategije razvoja Slovenije.
- (3) **Da se program za obnovo toka reke Mure izdela in izvaja v sodelovanju s sosednjimi državami**, da bi tako prekinili poglobljanje rečne struge, izboljšali zaščito pred poplavami ter varovali ogrožene habitate in vrste.

Partnerji:

ZA VEČ INFORMACIJ:

Arno Mohl
 WWF vodja projekta Biosfernega rezervata Mura–Drava–Donava
arno.mohl@wwf.at

Andreja Slameršek
 WWF, koordinatorica kampanje Rešimo Muro
slandreja@gmail.com

Stojan Habjanič
 Predsednik Zveze društev Moja Mura
stojan.oikia@siol.net

www.amazon-of-europe.com
www.facebook.com/AmazonOfEurope

